

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 250/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Poprad sp. zn. 4Tp/15/2023 z 28. decembra 2023 a uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 2Tpo/3/2024-1093 zo 7. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bolo 29. februára 2024 doručené podanie, v ktorom sťažovateľ namieta ukrátenie na svojich právach podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví. Sťažovateľ žiada o preskúmanie ich zákonnosti, namieta porušenie základného práva na urýchlené rozhodovanie o osobnej slobode okresným súdom. Žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu (obhajcu) v konaní pred ústavným súdom a o zabezpečenie súdneho spisu, v ktorom sa nachádzajú jeho výpovede a podania, na ktoré odkazuje.

2. Proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie, pretože sa mal dopustiť konania opísaného v troch uzneseniach o vznesení obvinenia (spolu 12 skutkov), kvalifikovaného v zásade ako pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona. Uznesením sudcu pre prípravné konanie z 27. marca 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5Tpo/6/2023 z 5. apríla 2023 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Väzba začala

plynúť 23. marca 2023 a uznesením okresného súdu z 2. októbra 2023 v spojení s uznesením krajského súdu z 20. októbra 2023 bola predĺžená do 23. marca 2024.

3. Sudca okresného súdu pre prípravné konanie uznesením č. k. 4Tp/15/2023-1028 z 28. decembra 2023 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu (žiadosti podané 30. novembra, 5. a 7. decembra 2023), neprijal jeho písomný sľub a nenahradil väzbu zárukou označených dôveryhodných osôb. Krajský súd uznesením č. k. 2Tpo/3/2024-1093 zo 7. februára 2024 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu.

4. Krajský súd po zhrnutí postupu a uznesenia okresného súdu, ako aj odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa priblížil obsah uznesení o vznesení obvinenia a zdôraznil, že sťažnostný prieskum bol ovplyvnený sumou dôkazov vyprodukovaných od ostatného rozhodovania o väzbe. Predovšetkým odkazoval na komplexné hodnotenie materiálnych znakov väzby v uznesení okresného súdu z 27. marca 2023 v spojení s uznesením krajského súdu z 5. apríla 2023, v uznesení okresného súdu z 20. júna 2023 v spojení s uznesením krajského súdu z 25. júla 2023 a v uznesení okresného súdu z 2. októbra 2023 v spojení s uznesením krajského súdu z 20. októbra 2023. K podstate sťažnostných námietok uviedol, že sú totožné s námietkami uvedenými na výsluchu z 28. decembra 2023. Aktuálne je obranné tvrdenie sťažovateľa, že ani prebiehajúce vyšetrovanie a doplnenie dokazovania bez rozumných pochybností neosvedčujú tvrdenie poškodených, o ktoré sa opierajú orgány činné v trestnom konaní pri závere o dôvodnosti podozrenia sťažovateľa zo spáchania trestnej činnosti kladenej mu za vinu, že poškodení boli uvedení do omylu, ak mu adresovali finančné prostriedky na účely kúpy nehnuteľností. Sťažovateľ trvá na tom, že prostriedky od poškodených predstavovali kombináciu investičných pôžičiek pre účely jeho podnikania, pričom väčšina z týchto záväzkov nebola v čase obmedzenia jeho osobnej slobody splatná. Preukazujú to ním predkladané dôkazy (výpisy z účtov, účtovná dokumentácia spoločnosti). Sťažovateľ by vedel dodržať termíny splatnosti, keďže jeho obchodné spoločnosti mali získať úver, resp. krytie v prípade platobnej neschopnosti. Prostredníctvom zaisteného či strateného mobilného telefónu a súkromného notebooku sťažovateľ vie preukázať, že podstatná časť svedkov poškodených (■■■■, ■■■■, ■■■■, ■■■■, ďalej bratia ■■■■) sa poznajú a spolčili sa proti nemu s následkom v podobe trestných oznámení. Písomnosti predkladané poškodenými nie sú ním podpísané, úradne overené, sú interpretované orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom v jeho neprospech bez pokusu o overenie jeho obrany. On predkladal dôkazy úradom overené a osvedčujúce jeho tvrdenia o legálnosti svojho postupu. Krajský súd v reakcii na uvedenú obranu poukázal na spomenuté rozhodnutia súdov a z nich vyplývajúce hodnotenie, že existuje dôvodné podozrenie, že stíhané skutky v posudzovanom prípade sa stali, sú trestnými činmi a ich páchatelom je sťažovateľ.

5. Krajský súd odkázal na štyri vypočutia sťažovateľa, kde mal možnosť vyjadriť sa a predložiť dôkazy, na dovtedajšie vypočutie 12 svedkov i na vypočutie 6 svedkov od posledného rozhodovania sťažnostného súdu. Po oboznámení sa s ich výpoveďami a ich konfrontácii so skoršími výpoveďami svedkov poškodených je podľa krajského súdu možné naďalej zotrvať na závere, že z výpovedí poškodených, najmä nových svedkov ■■■■ a ■■■■ bez rozumných pochybností vyplýva dôvodné podozrenie o naplnení skutočností uvedených v skutkových vetách uznesenia o vznesení obvinenia. Z výpovedí vyplýva totožný *modus operandi* zo strany sťažovateľa vo vzťahu k zoznamu sa s poškodenými, ponúkajú im nákup nehnuteľnosti ako investície, presvedčania

o serióznosti, predkladania rôznych listín o transakciách. Krajský súd na potvrdenie kontextu priblížil obsah výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Naďalej sa javí ako dôvodné podozrenie, že sťažovateľ postupoval od začiatku v úmysle vylákať finančné prostriedky od poškodených a použiť ich na vlastný účel. Svedčia o tom výpovede svedkov ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]), ktorí v čase uzatvárania zmlúv o pôžičke boli reálnymi vlastníkmi nehnuteľností ponúkaných sťažovateľom na predaj a ktorí popreli záujem predat' ich. Aj svedkovia zastupujúci dražobné spoločnosti popreli, že by sťažovateľom ponúkané nehnuteľnosti boli predmetom nimi realizovaných dražieb. Svedkyňa realizujúca vklady vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam poprela pravosť listín predložených jej k nahliadnutiu. Ďalej krajský súd uviedol, že od ostatného rozhodovania súdu boli vykonané domové prehliadky 2. novembra 2023 a boli zaistené veci, ktoré budú podrobené znaleckému skúmaniu znalcom z odboru kriminalistiky, odvetvia kriminalistickej informatiky. Uviedol aj svedkov, ktorí vydali veci ako dôkazy. Po sumarizovaní doplnených listinných dôkazov podľa krajského súdu platí, že osvedčujú výpovede svedkov a poškodených. Neprehradiateľnou skutočnosťou je, že sťažovateľ si nehnuteľnosti, ktoré ponúkal na predaj, prenajímal prostredníctvom aplikácií v rámci sociálnych sietí, resp. prostredníctvom osôb poskytujúcich sprostredkovanie prenájmu.

6. V príkaze na vykonanie domovej prehliadky nie je možné vopred presne špecifikovať konkrétne veci, ktoré majú byť zaistené, keďže účelom domovej prehliadky je zaistiť veci, ktoré by mohli mať súvis so spáchaním trestného činu, ktorý je predmetom vyšetrovania. Podľa obsahu spisu pri obhliadke zaistených listín či kancelárskej techniky 8. novembra 2023 a podľa následnej zápisnice o obhliadke vyhotovenej 27. novembra 2023 boli vyčlenené relevantné listinné aj vecné dôkazy pre trestné konanie a pre konanie nepotrebné listiny či kancelárska technika boli vrátené, a preto túto námietku považoval krajský súd za nedôvodnú.

7. V kontexte obrany sťažovateľa krajský súd zdôraznil, že predmetom dokazovania nie je preukázanie finančnej kondície sťažovateľa alebo obchodných spoločností, v ktorých bol konateľom. Priblížil predmet dokazovania pri uvedenej právnej kvalifikácii, uviedol, aké konanie je považované za uvedenie do omylu. Pritom podľa krajského súdu existuje dôvodné podozrenie, že takýmto konaním sťažovateľa došlo k neoprávnenému rozmnoženiu jeho majetku, čím sa mal na úkor poškodených obohatiť, a je bez významu, že tieto prostriedky mal následne použiť na svoje podnikateľské aktivity, keď v čase prevzatia prostriedkov vedel, že poškodených uvádza do omylu v ich motivácii pri rozhodnutí urobiť dispozíciu s ich prostriedkami. Sťažovateľove obranné tvrdenia o spoločnom investovaní či pôžičkách s dlhšou dobou splatnosti neboli nateraz podložené overiteľnými dôkazmi vyvracajúcimi tvrdenia poškodených o reálnom poskytnutí prostriedkov. Sťažovateľ podľa krajského súdu v zásade nereaguje na dôkazy, ktoré nateraz v rovine podozrenia vykazujú znaky falzifikátov. Krajský súd priblížil aj zistenia znalkyne, ktorá realizovala psychologické vyšetrenie sťažovateľa.

8. Napokon krajský súd konštatoval, že uvedené skutočnosti v kontexte skorších väzobných rozhodnutí ho viedli k záveru o pretrvávajúcej a posilnenej dôvodnosti podozrenia zo spáchania stíhaných skutkov, teda konštatovania naplnenia materiálneho predpokladu rozhodovania o väzbe. Dôvody väzby sú determinované zhromaždenými dôkazmi, ktorých suma sa zväčšuje z hľadiska kvality a kvantity, čo zvyšuje význam ich dôkaznej hodnoty a objektivizuje existenciu sledovaných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj v tomto štádiu dokazovania približne 10

mesiacov od vzatia do väzby. Vyšetrovací spis má v súčasnosti 11 zväzkov (3498 strán vrátane súdnej časti 1092 strán), obvinenie obsahuje 12 skutkov a podľa výpovede svedka [REDAKOVANÉ] sa javí ako reálne podozrenie, že budú pribúdať trestné oznámenia. Novozistené konkrétne skutočnosti zintenzívňujú oprávnenosť vedeného väzobného trestného stíhania, zvyšujú závažnosť trestnej činnosti, z ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý, a tým aj záujem štátu na ochrane spoločnosti pred jej možným opakovaním.

9. Pri hodnotení dĺžky prípravného konania krajský súd odkázal na nie bežné a obvyklé množstvo svedkov – poškodených a nimi predkladaných listinných a vecných dôkazov, predmetov zaistených v motorovom vozidle, ktoré mali byť užívané sťažovateľom a boli podrobené znaleckému skúmaniu, avšak ešte neboli podrobené hodnoteniu z hľadiska relevancie. Suma skutočností plynúcich zo zaistených dôkazov determinovala aj rozsah doplňujúcich úloh pre znalecké skúmanie, ktoré bolo okrem toho aj podkladom na predĺženie lehoty väzby. Na námietku, že suma naplánovaných dôkazov pri predĺžení lehoty väzby bola vykonaná a nie je dôvod ďalej sťažovateľa obmedzovať na slobode, krajský súd konštatoval, že v úvode dokazovania nemohli mať orgány činné v trestnom konaní komplexnú vedomosť, ktoré a v akom rozsahu zo zistených predmetov bude potrebné znalecky skúmať, nebolo možné predpokladať vrstvenie ďalších podozrení z protiprávneho konania sťažovateľa.

10. Pri hodnotenom dôvode tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku krajský súd zopakoval, že obavu z možného pokračovania v páchaní trestnej činnosti odôvodňuje najmä samotná povaha a závažnosť stíhaného skutku, spôsob a okolnosti, za ktorých k spáchaniu tohto skutku došlo a čiastočne aj samotná osoba sťažovateľa. Platia zistenia, že sťažovateľ sa dlhodobo dopúšťal konania s presvedčením, že nekoná nič nezákonné, ako to verbalizoval. Dôležitá je aj doba, počas ktorej sa mal dopúšťať trestnej činnosti, v rozmedzí máj 2021 do začiatku roka 2023. Platí, že tejto latentnej trestnej činnosti, z ktorej je podozrivý, sa mal dopúšťať tak, že svoju činnosť vopred plánoval a koordinoval s inými osobami, používal na komunikáciu rôzne aplikácie zo sociálnych sietí, aby nemohol byť zistený skutočný obsah komunikácie. Nateraz produkované dokazovanie bez rozumných pochybností podľa krajského súdu neznížilo dôvodnosť podozrenia, že podstatným a rozhodujúcim príjmom sťažovateľa spoločne s jeho priateľkou aj pre jej mamu bol práve príjem z takejto „podnikateľskej činnosti“. Nemalo ísť o náhodnú, ale o pravidelne sa opakujúcu činnosť, z čoho možno vyvodiť podozrenie, že sťažovateľ môže mať vybudované kontakty umožňujúce mu naďalej opísaným spôsobom obchodovať. Produkované dôkazy k novej obave z pokračovania v sledovanej trestnej činnosti ponúkajú príklady, ako sa úmysel sťažovateľa pokračovať v tejto forme podnikania prispôboval podmienkam, ktoré vytvárali stále väčší tlak na dopĺňanie úkonov, ktoré sa javia ako fiktívne pre budúcich zákazníkov. Z týchto skutočností podľa krajského súdu naďalej pramení obava, že v prípade prepustenia na slobodu by mohol pokračovať v trestnej činnosti obdobného charakteru. Zvlášť ak sťažovateľa ani v čase, keď o jeho osobu prejavovali záujem operatívne zložky polície pre podozrenie z páchania obdobnej podvodnej trestnej činnosti ako v minulosti, to nemalo primäť k tomu, aby pravdepodobne nepokračoval v obdobnom konaní. Podľa krajského súdu je z hľadiska posudzovaného dôvodu väzby potrebné hodnotiť osobu sťažovateľa aj z pohľadu, že bol rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn. 4T/26/2020 z 13. apríla 2022 uznaný za vinného zo zločinu podvodu spáchaného v roku 2016, pričom krajský súd jeho odvolanie zamietol uznesením sp. zn. 2To/23/2022 z 23. mája 2023.

11. Uvádzané skutočnosti krajský súd viedli k záveru, že riziko z pokračovania v trestnej činnosti alebo vykonania trestného činu, ktorý hrozil, je zvýšené do takej miery, že ho nie je možné v tomto štádiu eliminovať prijatím sľubu sťažovateľa ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Tieto prostriedky náhrady väzby, no najmä povinnosť podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, nie sú spôsobilé zásadným spôsobom oslabiť obavu z naplnenia sledovaného dôvodu väzby. S prihliadnutím na závažnosť stíhaných trestných činov, okolnosti prípadu, dobu predpokladaného páchania a osobu obvineného nie je daná záruka, že sťažovateľ bude rešpektovať zákon a podrobí sa ponúkaným inštitútom nahradenia väzby. Osoba sťažovateľa pre jeho dlhodobý, sofistikovaný a cielený prístup ku konaniu kladenému mu za vinu nedáva záruku, že by v prípade využitia inštitútov primeraných obmedzení a povinností napr. zákaz vzdáť sa z miesta pobytu, resp. obmedzenie dodržal a svojvoľne ho neopustil. Neprehliadnuteľným faktom je skutočnosť, že sťažovateľ je dôvodne podozrivý, že pracoval organizovane, premyslene s ohľadom na detaily, ktoré by mohli odkryť skutočný úmysel a cieľ podnikania, zadovážoval si pritom rôzne prostriedky na realizáciu zámerov, komunikoval prostredníctvom aplikácií určených na utajenú komunikáciu, zhromažďoval informácie o dostupných prostriedkoch na navedenie dojmu serióznosti v rámci podnikateľských aktivít, čo vedie k dôvodnému podozreniu, že by sa mohol opätovne dopúšťať trestnej činnosti. Za danej situácie by v takýchto prípadoch tomuto konaniu nemohol zabrániť nielen dozor probačného a mediačného úradníka ani súčasne aplikované technické prostriedky, čo platí rovnako aj pre osoby, ktoré mali ponúknuť záruku za správanie sťažovateľa. Krajský súd zdôraznil aj potrebu existencie výnimočných okolností prípadu pre možnosť nahradenia väzby, čo u sťažovateľa nebolo zistené. Ochorenie priateľky sťažovateľa ani zdravotné problémy jej matky nepovažoval krajský súd za závažné okolnosti prípadu, ako ani skutočnosť, že sťažovateľ mal množstvo zamestnancov, ktorí mali byť odkázaní na poskytovanie mzdy či odvádzanie odvodov.

12. Na námietku o dobe rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 21. novembra 2023 sudcom pre prípravné konanie krajský súd vyjadril potrebu posudzovať ju individuálne podľa okolností prípadu. Prokurátor predložil 27. novembra 2023 žiadosť sťažovateľa z 21. novembra 2023 s negatívnym stanoviskom a s návrhom na jej zamietnutie, avšak bez predloženia vyšetrovacieho spisu. Sudca pre prípravné konanie listom z 5. decembra 2023 upozornil sťažovateľa, že túto žiadosť eviduje, no poučil ho, že mu nebol predložený relevantný spis. Prokurátor potom 13. decembra 2023 predložil žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 30. novembra 2023 s negatívnym stanoviskom a návrhom na jej zamietnutie a pripojil k nej aktuálny vyšetrovací spis. Sudca pre prípravné konanie dal 13. decembra 2023 pokyn na nariadenie termínu výsluchu sťažovateľa k žiadosti o prepustenie z väzby na 28. december 2023, keď bol sťažovateľ aj vypočutý a keď došlo k rozhodnutiu o nevyhovení žiadosti, pričom sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola predložená krajskému súdu 17. januára 2024. Zo sumára uvedených úkonov podľa krajského súdu nie je možné bez rozumných pochybností konštatovať, aby okresný súd vo veci nekonal a vytvoril tak bezdôvodné prieťahy vo vybavovaní žiadosti sťažovateľa. Sudca pre prípravné konanie po doručení žiadosti v lehote 8 dní oznamuje sťažovateľovi, že ju eviduje, no bez spisu nemôže konať, a ešte 12. decembra 2023 žiada ústavný súd o zapožičanie trestného spisu. Súčasne platí, že sťažovateľ po podaní žiadosti svojím správaním nespôsobil žiadne dôvody, aby o nej bolo prakticky rozhodnuté po 37 dňoch, teda nie z jeho viny bolo oneskorene rozhodnuté o tomto návrhu a táto doba presiahla ústavne a rozhodovacou praxou ustálenú lehotu jedného mesiaca na jednom stupni, pokiaľ ide o dvojinstančné rozhodovanie.

Na druhej strane je podľa krajského súdu potrebné zdôrazniť, že dôvodom na prepustenie z väzby je podľa rozhodovacej praxe súdu, keď sa vo väzobnej trestnej veci nekoná s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, teda vo veci samej, a naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe spravídla nie je dôvodom na zrušenie väzobného rozhodnutia a prepustenie obvineného z väzby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Napadnutými rozhodnutiami bol sťažovateľ ukrátený na svojich právach podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Okresný súd dlho disponoval spisom (8. januára 2024 ním disponoval 49 kalendárnych dní a krajskému súdu ho zaslal 17. januára 2024), a teda mohol ovplyvniť jeho priebeh vo vzťahu k urýchlenosti konania, porušil sťažovateľovo právo na urýchlené rozhodovanie o osobnej slobode. Akceptovanú žiadosť o prepustenie sťažovateľ podal 23. novembra 2023 a právoplatne rozhodnuté bolo až 7. februára 2024.

14. Okresný súd ani krajský súd sa absolútne nezaoberali sťažovateľovou výpoveďou z 28. decembra 2023, na ktorej dokázal svoju nevinu, že skutok sa nemohol stať, ako sa mu kladie za vinu, predložil reálne, nespochybniteľné dôkazy o svojej nevine. Materiálne dôvody väzby zanikli. Súd odignoroval sťažovateľove dôkazy a tvrdenia, absolútne sa nimi nezaoberal a prehliadol ich.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcim viacerým nedostatkom niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať ho na doplnenie podania, vyhodnotiac ho obsahovo za ústavnú sťažnosť natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje realizovať ústavný prieskum.

III.1. K porušeniu čl. 46 ods. 2 ústavy napadnutými rozhodnutiami:

17. Sťažovateľ v úvode svojho podania argumentuje ukrátením na právach v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy. Základné právo garantované prostredníctvom označeného článku ústavy a Listiny základných práv a slobôd sa *ratione materiae* vzťahuje špecificky na správne súdnictvo. V prípade sťažovateľa sa nerozhodovalo v rámci správneho súdnictva, čo akúkoľvek možnosť vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy v danom prípade *prima facie* vylučuje. V nedávnej minulosti bolo sťažovateľovi opakovane ústavným súdom vysvetlené, že ústavný súd nemá právomoc rozhodovať v systéme správneho súdnictva, t. j. preskúmať zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy (Rvp 2760/2023, Rvp 2899/2023).

18. Čl. 46 ods. 2 ústavy je vnímaný aj ako kompetenčné ustanovenie, ako *lex specialis* pre prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy, pričom samotné základné právo je priznané v čl. 46 ods. 1 ústavy. Z toho dôvodu by ústavný súd mohol námietky vzťahnuté sťažovateľom k čl. 46 ods. 2 ústavy preskúmať za iných okolností aj vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy, v ktorom je garantované základné právo na súdnu ochranu. Za napadnuté rozhodnutia však sťažovateľ označil rozhodnutia o väzbe, resp. o osobnej slobode. V súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím konajúcich súdov o osobnej slobode ústavný súd uvádza, že vo veciach, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, sa uplatňuje vzťah špeciálneho a všeobecného, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivými čiastkovými právami tvoriacimi súčasť základného práva na súdnu ochranu garantovaného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a čl. 17 ústavy, ktorý garantuje osobnú slobodu. Uvedené články ústavy sú v trestných veciach v zásade aplikovateľné len na rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia vzneseného proti konkrétnej osobe, t. j. na konanie a rozhodovanie vo veci samej, kým na rozhodovanie vo väzobných veciach je aplikovaná špeciálna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy. Označený článok ústavy zahŕňa všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení (II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, IV. ÚS 397/2010).

19. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09).

20. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť neopodstatnenou, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd:

III.2.1. K postupu okresného súdu a krajského súdu v súvislosti s požiadavkou na urýchlené rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu:

21. K namietanému porušeniu označeného práva malo dôjsť v dôsledku dlhého disponovania spisom okresným súdom, ako aj celkovej doby rozhodovania od 23. novembra 2023 do 7. februára 2024.

22. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na rýchlosť tohto preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, ktorého predmetom je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby. Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, v rámci ktorej sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a tiež z hľadiska čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), uviedol,

že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03, tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Bezicheri proti Taliansku z 25. 10. 1989, sťažnosť č. 11400/85).

23. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta primárne postup okresného súdu od podania žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu 23. novembra 2023 do 17. januára 2024, keď bola vec predložená krajskému súdu ako sťažnostnému súdu na rozhodnutie. Sekundárne sťažovateľ namieta celkovú dĺžku rozhodovania od 23. novembra 2023 do 7. februára 2024 (vydanie uznesenia krajského súdu) bez bližšieho odôvodnenia. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ výslovne namieta len postup okresného súdu, resp. krajského súdu, a nie aj postup Krajskej prokuratúry v Prešove. Ústavný súd preto mohol posudzovať iba postup označených porušovateľov, konkrétne okresného súdu od momentu postúpenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 21. novembra 2023 spolu s vyjadrením krajskej prokuratúry, teda od 27. novembra 2023.

24. Sťažovateľ bližšie neodôvodnil jednotlivé kritériá zohľadňované pri posudzovaní rýchlosti rozhodovania o väzbe. Tie vychádzajú z posudzovania primeranosti dĺžky konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (predmet konania, význam veci, správanie účastníkov, postup súdu), posudzovanie požiadavky primeranosti podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru je však prísnejšie.

25. Z hľadiska právnej kvalifikácie sa vec nevyznačuje zložitou, sťažovateľ je stíhaný pre skutky kvalifikované ako trestný čin podvodu v kvalifikovanej skutkovej podstate (obzvlášť závažný zločin), ide v zásade o štandardnú agendu všeobecných súdov. Zo súdneho spisu vyplýva, že vec vykazuje prvky skutkovej zložitosti, pretože trestné stíhanie je vedené pre 12 skutkov, čo sa prejavilo na väčšom počte listinných dôkazov a svedkov, spis má okolo 3500 strán (11 zväzkov). Keďže ide o rozhodovanie o osobnej slobode sťažovateľa, význam požiadavky na urýchlenosť rozhodovania je samozrejмый. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd zo spisu nezistil, že by sťažovateľ dal dôvod na predĺženie obdobia rozhodovania okresného súdu. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľ sa opakovane domáhal prepustenia z väzby na slobodu 13. októbra 2023, 3. novembra 2023, 21. novembra 2023, 30. novembra 2023 a 8. decembra 2023, teda aj pred uplynutím lehoty podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku, na čo upriamoval pozornosť okresný súd. Uzneseniu okresného súdu z 28. decembra 2023 bezprostredne predchádzajúce sťažnostné rozhodnutie krajského súdu o väzbe z 20. októbra 2023 sa týkalo predĺženia lehoty väzby (bola ním tiež zamietnutá predchádzajúca žiadosť o prepustenie z väzby). Od tohto rozhodnutia sťažovateľ odvodzoval lehotu 30 dní na podanie žiadosti o prepustenie na slobodu, teda mohol ju podať 21. novembra 2023, čo aj urobil. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľova žiadosť z 21. novembra 2023 neobsahuje bližšie odôvodnenie a sťažovateľ ju odôvodnil až na výsluchu.

26. Sudca pre prípravné konanie sťažovateľovi listom z 5. decembra 2023 oznámil, že nemôže rozhodnúť o jeho žiadosti o prepustenie, pretože nemá spisový materiál. Potom 12. decembra 2023 sudca pre prípravné konanie žiadal ústavný súd o vrátenie spisu. Spis však bol pred doručením

žiadosti ústavnému súdu vrátený okresnému súdu 15. decembra 2023. Po predložení ďalších žiadostí o prepustenie z väzby z 30. novembra 2023, 5. a zo 7. decembra 2023 krajskou prokuratúrou (11. decembra 2023 a spolu so spisom 13. decembra 2023) okresný súd určil 13. decembra 2023 termín výsluchu na 28. december 2023. Sudca pre prípravné konanie po výsluchu sťažovateľa zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Uznesenie súd odoslal 3. januára 2024 a obhajkyňa ho prevzala 5. januára 2024, sťažovateľ 8. januára 2024. Písomné odôvodnenie zahlásenej sťažnosti bolo okresnému súdu doručené 10. januára 2024. Sťažovateľ doplnil odôvodnenie sťažnosti aj podaním doručeným okresnému súdu 15. januára 2024. Okresný súd 16. januára 2024 doručil sťažnosť prokuratúre a vypracoval predkladaciu správu. Spis bol predložený krajskému súdu 17. januára 2024. Krajský súd o sťažnosti rozhodol uznesením zo 7. februára 2024. Vyhotovenie rozhodnutia bolo predložené súdnej kancelárii 14. februára 2024, ktorá ho expedovala 15. februára 2024. Spis bol zaslaný okresnému súdu 15. februára 2024. Rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi 16. februára 2024, jeho obhajcom 16. februára 2024 a 21. februára 2024.

27. Okresnému súdu konanie od prijatia žiadosti sťažovateľa 27. novembra 2023 do vydania uznesenia z 28. decembra 2023 zabralo 32 dní a do doručenia písomného vyhotovenia uznesenia sťažovateľovi spolu 40 dní, čo vzhľadom na presiahnutie jedného kalendárneho mesiaca (teda len z časového hľadiska) možno označiť aj vzhľadom na judikatúru ústavného súdu za neprijateľné časové obdobie. Ústavný súd rozumie dôvodom predĺženia doby rozhodovania (neúplnosť spisu), no vyčíta okresnému súdu, že mohol vyžiadať spisový materiál potrebný pre svoje rozhodnutie aj skôr (minimálne 5. decembra 2023, keď oznamoval sťažovateľovi nemožnosť rozhodnúť bez meškania o jeho žiadosti z 21. novembra 2023). Miera závažnosti tohto nedostatku je však zmiernená skutočnosťou, že vec vykazuje znaky skutkovej zložitosti už spomenuté krajským súdom.

28. Obdobie, počas ktorého okresný súd čakal na odôvodnenie sťažnosti obhajcom sťažovateľa, resp. na doplnenie odôvodnenia sťažnosti priamo sťažovateľom, nie je možné pričítať okresnému súdu, keďže išlo o úkony, ktoré ovplyvniť nemohol, a krajskému súdu má byť s ohľadom na predídanie komplikácií spojených s dodatočným predkladaním písomností predkladaný na rozhodnutie kompletný spis. Okresný súd spisový materiál urýchlene predložil po doručení odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti veci považuje obdobie rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa okresným súdom za hraničné, avšak nedosahujúce dostatočnú intenzitu, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bol založený dôvod na vyslovenie príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o väzbe a postupom okresného súdu. Ústavný súd vzal do úvahy aj to, že sťažovateľ v podstate inicioval konanie bezprostredne po predchádzajúcom rozhodnutí o väzbe z 20. októbra 2023, ktoré mu bolo doručené 15. novembra 2023 (o predĺžení lehoty väzby a o zamietnutí predchádzajúcej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu).

29. Pri viazanosti rozsahom návrhu vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd uvádza, že od predloženia veci krajskému súdu 17. januára 2024 do rozhodnutia krajského súdu 7. februára 2024 uplynulo 22 dní. V zmysle citovanej judikatúry je takýto časový úsek rozhodovania krajského súdu z hľadiska záruk poskytovaných čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, akceptovateľný (bol by prijateľný

v prípade, ak by sa zahrnulo aj obdobie do doručenia uznesenia krajského súdu sťažovateľovi, pozn.). Tento záver je platný aj s prihliadnutím na skutočnosť, že požiadavka urýchlenosti je menej prísna, pokiaľ ide o konanie pred odvolacím súdom, resp. sťažnostným súdom (rozsudok Abdulkhanov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198).

30. Vzhľadom na tieto úvahy ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v súvislosti s urýchleným rozhodnutím o osobnej slobode, konkrétne o žiadosti z 21. novembra 2023, je podľa názoru ústavného súdu už v tomto štádiu konania potrebné označiť za zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti preto odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2.2. K odôvodneniu uznesenia krajského súdu:

31. Sťažovateľove námietky vo vzťahu k odôvodneniu uznesenia krajského súdu sú všeobecné, neuvádza v nich žiadnu konkrétnu skutočnosť, ku ktorej sa podľa jeho názoru krajský súd nevyjadril. Sťažovateľ len odkazuje na svoje podania a vyjadrenia, čo ústavný súd nepovažuje za dostatočné, aby sa mohol konkrétnejšie zaoberať odpoveďami krajského súdu na jednotlivé sťažnostné námietky. Sťažovateľ neuviedol, ktorá konkrétna námietka z jeho výpovede z 28. decembra 2023 mala zostať nezodpovedaná, resp. na základe ktorých dôkazov zakladá svoje tvrdenie, že dokázal svoju nevinu, ako aj tvrdenie, že materiálne dôvody väzby zanikli.

32. V prípade konania a rozhodovania o väzbe nemožno bez ďalšieho uplatniť procesné záruky vyplývajúce z práva na spravodlivý proces, ktorý sa na ne nevzťahuje, určité základné procesné záruky sa ale poskytovať musia, i keď nemusia byť nutne rovnaké (II. ÚS 108/08, II. ÚS 175/17). Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. II. ÚS 113/2020). Okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 187/07).

33. Pri posúdení uznesenia krajského súdu nebolo úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či sťažovateľ mal byť alebo nemal byť prepustený z väzby na slobodu. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či odôvodnenie uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením uznesenia okresného súdu (IV. ÚS 350/09) je ústavnoprávne prijateľným premietnutím skutkových a právnych okolností veci.

34. Ústavný súd aj bez bližšieho zachádzania do detailov nie je presvedčený, že uznesenie krajského súdu sa absolútne nezaoberalo argumentmi sťažovateľa. Krajský súd podľa zistenia ústavného súdu v odôvodnení svojho uznesenia identifikoval sťažnostné námietky predstreté sťažovateľom aj jeho obhajcami a vskutku na nich aj reagoval. Nezostal iba pri odkazovaní na predchádzajúce väzobné rozhodnutia, ale reagoval na medzičasom vykonané dôkazy,

na sťažovateľove tvrdenie o zmene dôkaznej situácie. Krajský súd sa dostatočne zaoberal formálnymi a materiálnymi podmienkami väzby, osobitne existenciou obvinenia, dôvodnosťou podozrenia zo spáchania vyšetrovaných skutkov, konkrétnymi skutočnosťami zakladajúcimi obavu z pokračovania v trestnej činnosti, možnosťou nahradenia väzby, postupom vo vyšetrovaní, primeranosťou dovtedajšej dĺžky väzby, ako aj rýchlosťou rozhodovania okresného súdu o väzbe. Odôvodnenie sa nejaví byť len nekritickým prebratím skorších odôvodnení, ale reakciou na sťažnostné námietky a medzičasom vykonané úkony trestného konania. Krajský súd zvyrazňoval, že doplnil odpovede na sťažnostné námietky, ktoré podľa sťažovateľa chýbali v uznesení okresného súdu.

35. Ústavný súd zhrnutím výsledkov ústavného prieskumu uznesenia krajského súdu a jemu predchádzajúceho postupu konštatuje, že nosný záver o naplnení formálnych a materiálnych podmienok tzv. preventívnej väzby sťažovateľa ako dôvode pretrvávajúceho pozbavenia jeho osobnej slobody je ústavnoprávne udržateľný. Je podporený konkrétnymi skutkovými okolnosťami, ktoré jasne a zreteľne poukazujú na reálnu a konkrétnu možnosť pokračovania v trestnej činnosti v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

36. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadava, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

37. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu